

СУЧАСНИЙ СТАН ЗДІЙСНЕННЯ ПЕНСІЙНИХ ВИПЛАТ У МЕЖАХ УНІВЕРСАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Досліджено практику формування пенсійних виплат у межах універсального пенсійного законодавства в Україні в умовах реформування пенсійної системи. Проаналізовано вплив різноманітних чинників на функціонування державного страхування в нашій державі та їх урахування у процесі реформування пенсійної системи. Окреслено наявні у цій сфері проблеми.

Ключові слова: пенсійна система, пенсійна реформа, державне пенсійне страхування, функції державного пенсійного страхування.

Впродовж усього періоду незалежності України системі державного пенсійного забезпечення належить основна роль у забезпеченні матеріального добробуту значної частини населення. Незважаючи на те, що під час реформування пенсійної системи запроваджено недержавне пенсійне забезпечення, воно не має відчутного впливу на соціальне становище в країні. Сьогодні виплати в межах державного пенсійного страхування слугують основним джерелом доходу для третини населення країни. Тож від ефективності виконання державним пенсійним страхуванням властивих йому функцій безпосередньо залежить соціально-економічний розвиток нашої країни.

У зв'язку з загостренням кризи пенсійної системи в Україні проблема державного пенсійного страхування активно висвітлюється провідними вченими. Значну увагу на проблему пенсійних виплат звернули вітчизняні вчені, серед яких О. Бобирь, В. Геєць, Е. Лібанова, О. Кириленко, Д. Полозенко, М. Ріппа, С. Смирнов, Л. Ткаченко, В. Тропіна, І. Чапко, М. Шаварина та ін. Незважаючи на велику кількість публікацій, у яких розглядається формування пенсійних виплат, динамічний розвиток економічних та соціальних відносин у нашій державі, зумовлює потребу в нових наукових дослідженнях, покликаних з'ясувати наявні проблеми у здійсненні пенсійних видатків на сучасному етапі розвитку державного пенсійного страхування.

З огляду на вищесказане метою нашої статті є з'ясування проблем у формуванні пенсійних виплат у межах універсального пенсійного законодавства на сучасному етапі розвитку державного пенсійного страхування.

Впродовж новітнього періоду становлення Української держави пенсійна система зазнала кардинальних змін. Для дослідження проблематики функціонування державного пенсійного страхування в умовах реформування пенсійної системи важливе значення має з'ясування особливостей проведених змін та їх наслідків. Зміни, які відбувалися в системі соціального страхування України, можна характеризувати як перманентні. Однак серед усіх перетворень, які відбулися в пенсійному страхуванні, варто виокремити ті, що мали визначальний вплив на формування державного пенсійного страхування відповідно до умов ринкової економіки. Такі реформи були започатковані у 2003 р. і запроваджені з

01.01.2004 р. З огляду на зазначене, на наше переконання, предметом детального дослідження функціонування державного пенсійного страхування в умовах реформування пенсійної системи має стати період від початку становлення багаторівневої пенсійної системи відповідно до принципів ринкової економіки.

Відповідно до офіційних документів, основними чинниками, що зумовили реалізовану у 2003-2004 рр. пенсійну реформу, стали:

- демографічні процеси (старіння населення, зменшення працездатного населення), наслідками яких є збільшення чисельності отримувачів пенсій та зменшення платників страхових внесків;
- зменшення чисельності зайнятого населення;
- несприятливе співвідношення тривалості періоду сплати внесків на пенсійне забезпечення і періоду, протягом якого виплачується пенсія;
- зростання різного роду пільгових і привілейних до них категорій пенсіонерів [1].

Таким чином, лейтмотивом проведення активних змін у пенсійній системі стало намагання нейтралізувати вплив негативних демографічних тенденцій у нашій державі. Серед усіх чинників реформування пенсійної системи на перший план вийшли ті, що мали безпосередній вплив на фінансовий стан пенсійної системи. Домінуючий вплив на реформування пенсійної системи мали ендегенні чинники, зокрема вплив динаміки платників внесків на пенсійне страхування і одержувачів пенсійних виплат, а також проблеми формування фінансових ресурсів пенсійного фонду.

Аналіз виокремлених в офіційних документах чинників реформування пенсійної системи свідчить про обмеженість розуміння усіх процесів, що зумовлюють потребу в удосконаленні пенсійної системи. Зведення усіх наявних причин, що об'єктивно потребують змін у пенсійній системі, лише до демографічних тенденцій та до наявних диспропорцій між платниками внесків на державне пенсійне страхування і одержувачів пенсійних виплат позбавляє необхідності врахування інших важливих екзогенних чинників реформування пенсійної системи. На нашу думку, відсутність серед наявних передумов реформування пенсійної системи, зокрема, недоліків розвитку ринку праці, а також проблем доступності соціальних послуг позбавляє ініціаторів

реформи необхідності розробки заходів, спрямованих на гармонійне забезпечення соціальних інтересів під час удосконалення пенсійної системи.

Як засвідчує зарубіжна практика, вирішити проблему зростання зобов'язань пенсійної системи, зумовлену переважно диспропорціями платників страхових внесків на пенсійне страхування та одержувачів пенсійних виплат, можна двома способами. Суть першого способу, що був реалізований провідними країнами світу, полягав у реалізації параметричних пенсійних реформ: підвищення пенсійного віку, збільшення вимог до тривалості страхового стажу, запровадженні понижуючого коефіцієнта при здійсненні валоризації минулих пенсійних прав та індексації встановлених розмірів пенсій [2]. Другий спосіб здійснення пенсійних реформ передбачає поетапний перехід від загальної солідарної системи до змішаної системи пенсійного страхування, у котрій важлива роль належить накопичувальним механізмам акумулювання пенсійних внесків. Слід зазначити, що такий підхід до реформування пенсійних систем зазвичай застосовувався в європейських державах з перехідною економікою та латиноамериканських країнах.

Реалізація пенсійної реформи в Україні не передбачала радикальних заходів як щодо реформування важливих параметрів системи солідарного пенсійного страхування, так і запровадження багаторівневої пенсійної системи. Під час проведеної у 2003–2004 рр. реформи було залишено без змін усі важливі параметри пенсійної системи, за допомогою яких можна нейтралізувати вплив негативних демографічних тенденцій: вік виходу на пенсію, мінімальний страховий стаж, порядок дострокового виходу на пенсію та ін. Усі сподівання стосовно вирішення проблем пенсійного забезпечення покладалися на запровадження багаторівневої пенсійної системи. Додатково до солідарного пенсійного страхування було передбачено розвиток другого рівня пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів населення у Накопичувальному фонді та здійснення за рахунок його коштів відповідних пенсійних виплат. Однак варто зазначити, що вказана заява носила переважно декларативний характер і до цих пір не перетворилась у практику. Єдиним наслідком заходів щодо розвитку багаторівневої пенсійної системи стало запровадження третього рівня пенсійної системи – недержавного пенсійного забезпечення.

На основі вітчизняного досвіду можемо стверджувати: розрахунок на те, що значна частина проблем пенсійної системи буде вирішена завдяки розвитку недержавного пенсійного забезпечення, себе не виправдав. З часу запровадження відповідного законодавства, що регламентує недержавне пенсійне забезпечення, у недержавних пенсійних фондах станом на 2010 р. накопичено лише близько 858 млн. грн., що становить менше 1% річних обсягів бюджету Пенсійного фонду України [3, с. 59]. Кількість учасників недержавних пенсійних фондів впродовж 2004–2008 рр. мала чітку тенденцію до зростання – з 25,4 тис. у 2004 р. до 482,5 тис. у 2008 р., або у 19 разів. Проте в наступні роки досліджуваного періоду кількість учасників недержавних пенсійних фондів практично стабілізувалася на досягнутому рівні. Схожа динаміка була у кількості вкладників недержавних пенсійних фондів. Таким чином, станом на сьогодні лише незначна частка населення України має відповідні накопичення у недержавних пенсійних фондах, до того ж розмір

накопичених ресурсів є невеликим.

На підставі зазначеного вище можна зробити висновок про те, що сьогодні недержавне пенсійне забезпечення не має відчутного впливу на формування доходів населення у старості або в разі настання іншого страхового випадку. Отже, незважаючи на проведення у 2004 р. реформування пенсійної системи, основне навантаження щодо фінансового забезпечення пенсіонерів припадає на державне пенсійне страхування. Більше того, перспективи розвитку пенсійної системи на умовах багаторівневості є доволі невизначеними. Основою для такого твердження слугують результати соціологічного опитування, проведеного з 11 по 13 червня 2011 р. в усіх обласних центрах, містах Києві та Севастополі. Відповідно до цих результатів, 80,1% українців не розраховує на будь-які додаткові джерела доходу, крім державної пенсії, після настання пенсійного віку [4]. Таким чином, сьогодні переважна частка населення і надалі покладається винятково на державу у забезпеченні їхнього матеріального добробуту у старості.

Не зважаючи на те, що впродовж досліджуваного періоду не відбувалося радикального параметричного реформування пенсійної системи, а запровадження багаторівневої пенсійної системи не справило відчутного впливу на стан державного пенсійного страхування, в пенсійній системі все ж відбувалися зміни, що мали відчутні наслідки для економічного розвитку країни та соціального становища населення. З метою з'ясування наслідків реформування пенсійної системи, що набуло перманентного характеру, для функціонування державного пенсійного страхування, а відтак – для соціально-економічного розвитку нашої держави проведемо детальний аналіз практики формування пенсійних виплат та механізму акумулювання доходів державного пенсійного страхування впродовж 2004–2010 рр.

Відповідно до Закону України "Про державне пенсійне страхування", дія якого поширюється на усі категорії населення, в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати: пенсія за віком; пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання (у тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства); пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Величина загальних зобов'язань державного пенсійного страхування визначається чисельністю осіб, які мають право на пенсію, а також розмірами пенсійних виплат. Великий вплив на ці чинники, особливо на перший, справляє вікова структура населення, зокрема чисельність осіб, які досягли пенсійного віку. З часу ухвалення законодавчих актів, що започаткували пенсійну реформу в нашій державі, основні параметри солідарної пенсійної системи, які визначаються переважно демографічними тенденціями, ще більше погіршилися. Так основний показник, який характеризує успішність соціального розвитку країни – чисельність населення країни – зазнав стрімкого скорочення. У 2003 р. чисельність наявного населення в Україні становила 47 622,4 тис. осіб, а станом на початок 2011 р. вона зменшилася до 45 778,5 тис. осіб. Таким чином за сім років проведення пенсійної реформи чисельність населення скоротилася на 1 843,9 тис. осіб, або на 3,9%. Стрімке скорочення чисельності населення в Україні переважно стало наслідком скорочення народжуваності в нашій державі. Це не могло не позначитися на зміні вікової структури українського суспільства.

Сьогодні спостерігаються негативні тенденції у віковій структурі, які спричиняє старіння населення України. У 1999 р. частка населення, молодшого за працездатний вік, становила 19,4% і на початок пенсійної реформи (2003 р.) скоротилася до 16,8%, а станом на 01.01.2010 р. становила 15,3%. Впродовж цього часу суттєво зросла частка населення, яке минуло межу працездатного віку – з 23,4% – у 1999 р. до 23,7% – у 2003 р. і 24,5% – у 2009 р. Слід зазначити, що негативний вплив демографічних тенденцій на пенсійну систему впродовж досліджуваного періоду частково послаблювався тим, що доволі чисельна група населення, молодшого за працездатний вік у 1999 р., перейшла у населення працездатного віку. Динаміка частки населення працездатного віку була неоднорідною. Так період 1999-2005 рр. характеризувався помірним зростанням цього показника – з 57,2% до 60,4%. Однак в подальшому

частка населення працездатного віку стабілізувалася на рівні 60,6% (2006-2008 рр.), а в 2009 р. скоротилася до рівня 60,3%. Таким чином сьогодні практично вичерпано можливості розширення частки населення працездатного віку за рахунок скорочення чисельності населення, молодшого за працездатний вік.

Як видно з рис. 1, впродовж 1999-2009 рр. спостерігається стрімке зростання співвідношення чисельності населення, старшого за працездатний вік, до населення, молодшого за працездатний вік. Так, якщо в 1999 р. на 100 осіб, молодших за працездатний вік, припадало 120 осіб, старших за працездатний вік, то в 2009 р. – 160 осіб. Завдяки скороченню зазначеного показника значною мірою вдавалося впродовж цього періоду зберігати стабільність співвідношення населення, старшого за працездатний вік, до осіб працездатного віку.

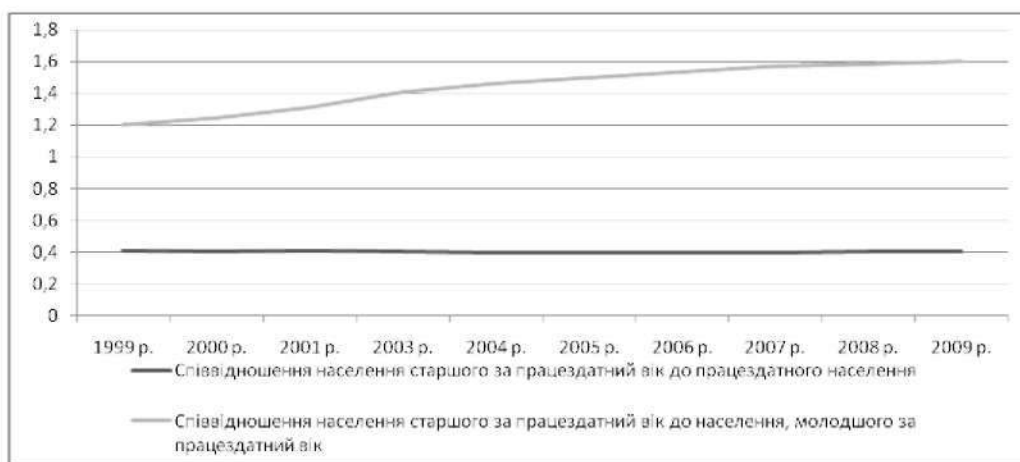

Рис. 1. Співвідношення населення, старшого за працездатний вік, до працездатного населення та співвідношення населення, старшого за працездатний вік, до населення, молодшого за працездатний вік, у 1999-2009 рр.

Складено на основі [5, с. 337].

Найвне співвідношення чисельності працездатного населення до населення, старшого за працездатний вік, не може забезпечити нормального функціонування державного пенсійного страхування. Сьогодні в Україні на 100 осіб пенсійного віку припадає на 246 осіб працездатного віку. Як засвідчують результати теоретичних досліджень, для нормального функціонування солідарної пенсійної системи критичне співвідношення платників внесків до одержувачів пенсійних виплат становить 3:1. Враховуючи те, що далеко не все населення працездатного віку сплачує внески на державне пенсійне страхування, вікова структура населення в Україні унеможливає ефективне функціонування державного пенсійного страхування.

Таким чином, реформування пенсійної системи не супроводжувалося необхідними заходами щодо вирішення проблеми негативних демографічних тенденцій в країні. Слід зазначити, що у цій сфері існує низка об'єктивних проблем. Найвні демографічні прогнози підтверджують неможливість подолання тенденції зменшення чисельності населення в прогнозованій перспективі. При цьому відбуватиметься не просто зменшення загальної чисельності населення – очікуються значні структурні зрушення: передовсім на фоні випереджального скорочення чисельності населення працездатного віку спостерігатиметься

зростання чисельності осіб старшого віку [6, с. 9]. Не варто випускати з уваги, що зростання чисельності осіб пенсійного віку відповідно до чинної сьогодні межі пенсійного віку в Україні (55 років для жінок та 60 років для чоловіків) очікується у дуже великих темпах. Так, якщо у 2009 р. частка населення, старшого за працездатний вік, становила 26%, то у 2021 році очікується її зростання до 29%, а в 2050 році – до 38% населення. Негативні наслідки для пенсійної системи полягають у тому, що до 2050 р. на 10 осіб працездатного віку припадатиме 8 осіб пенсійного віку, що вдвічі більше порівняно з 2009 р. Таким чином, незмінність межі пенсійного віку в умовах прогресуючого старіння населення спричинить невідворотність зростання демографічного навантаження на працездатне населення [7, с. 22].

Це підтверджують тенденції щодо чисельності пенсіонерів за віком, кількість яких безпосередньо залежить від демографічних тенденцій у країні. Серед трьох груп пенсіонерів, визначених Законом України "Про державне пенсійне страхування" найбільшу групу становлять пенсіонери за віком. Їхня чисельність у 2001 р. становила 10 299 тис. осіб і до 2011 р. збільшилася на 288 тис. осіб до 10 587 тис. осіб (рис. 2). Набагато менша чисельність пенсіонерів двох інших груп, до того ж вона має чітку тенденцію до зменшення. Так, у 2001 р., кількість пенсіонерів по інвалідності

становила 2 015 тис. осіб у до 2011 р. скоротилася на 26,0% до 1 491 тис. осіб. Схожа тенденція спостерігалася щодо кількості пенсіонерів у разі втрати годувальника –

їхня кількість у 2001 р. становила 1 150 тис. осіб і до 2011 р. зменшилася на 26,3% до 850 тис. осіб.

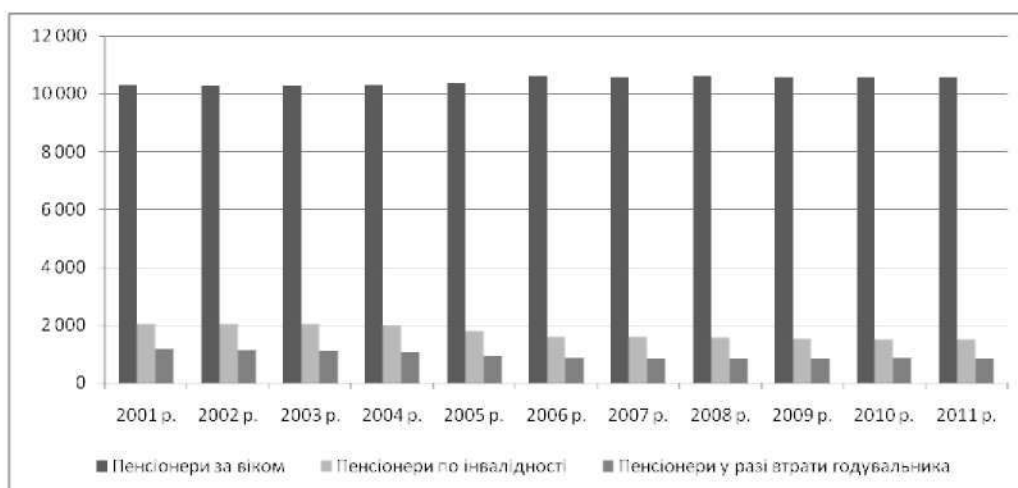

Рис. 2. Динаміка кількості пенсіонерів за віком, по інвалідності і по втраті годувальника в 2001–2011 рр. (станом на початок року), тис. осіб.

Складено на основі [8, с. 25].

Зазвичай необхідні заходи, які у цьому випадку вживають майже усі ринкові країни, полягають у зміні параметрів пенсійної системи, зокрема пенсійного віку. В нашій державі, відповідно до ухваленого Закону України “Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи”, заплановано підвищити пенсійний вік для жінок, які отримують пенсію згідно із загальним законом, з 55 до 60 років, починаючи з 1 жовтня 2011 року, поступово збільшуючи його на 6 місяців кожного року протягом 10 років [9]. Враховуючи динаміку негативних демографічних тенденцій, цих заходів буде недостатньо для забезпечення нормального функціонування державного пенсійного страхування.

Ще більший негативний вплив на пенсійну систему нашої країни справляють негативні тенденції на ринку праці. Саме проблеми у сфері зайнятості населення спричиняють значні труднощі у функціонуванні державного пенсійного страхування. Впродовж досліджуваного періоду лише певна частина населення була в стані економічної активності. Впродовж 2004-2010 рр. чисельність економічно активного населення працездатного віку скоротилася з 20 582,5 тис. осіб до 20 220,7 тис. осіб, або на 1,8%. При цьому рівень економічної активності населення працездатного віку перебував у межах 70,9%-72,3%. У міжнародному порівнянні економічної активності населення у віці 15-70 років Україна значно поступається багатьом розвиненим державам. Навіть якщо враховувати рівень економічної активності населення України в умовах чинної межі пенсійного віку, то він також нижчий ніж в багатьох країнах, де часові межі економічної активності розширено. Це при тому, що вчені чітко встановили залежність, що зі зростанням ВВП рівні участі в робочій силі знижуються і починають зростати лише після досягнення показника ВВП на одну особу у 15 тис. дол. США [10, с. 124].

Звертає на себе увагу велика кількість населення працездатного віку, яке не перебуває у стані економічної активності. У 2010 р. рівень економічної пасивності населення працездатного віку становив 28%. При цьому спостерігається відносна стабільність цього

показника впродовж 2004-2010 рр. Проте вітчизняні дослідники звертають увагу на зниження економічної активності молодих жінок, що збіглося у часі зі зростанням народжуваності. Науковці пов'язують таке явище з відсутністю доступу до дошкільної освіти значної частини населення [11, с.8]. Як свідчать результати дослідження, реформування пенсійної системи не призвело до підвищення економічної активності населення працездатного віку. Відповідно до законодавства, кожен громадянин України при досягненні пенсійного віку матиме право на відповідні виплати. Це створює додаткове значне навантаження на зайняте населення. Таким чином, на нашу думку, вжиті заходи щодо формування багаторівневої системи пенсійного страхування та реформування механізму призначення пенсійних виплат не спонукало працездатне населення до активної економічної діяльності щодо забезпечення власного добробуту.

Відповідно до чинного пенсійного законодавства право на пенсію мають виключно ті особи, що сплачували внески на державне пенсійне страхування. Як видно з рис. 3, лише 52,3% осіб працездатного віку зайнято у формальному секторі економіки, що передбачає обов'язок сплачувати передбачені законодавством внески на державне пенсійне страхування. Значна частина зайнятих осіб в економіці України позбавлені такого права з огляду на те, що їхня праця використовується у неформальному секторі економіки. У 2010 р. таким чином було зайнято 4 649,2 тис. осіб, у тому числі 3 746,9 тис. осіб працездатного віку.

Слід зазначити, що проведення пенсійної реформи та запровадження заохочувальних механізмів участі у пенсійному страхуванні не призвело до зміни тенденції розширення кількості зайнятих у неформальному секторі економіки. Чисельність населення працездатного віку, які таким чином зайняті, зросла з 2662,6 тис. осіб у 2004 р. до 3746,9 тис. осіб у 2009 р., або на 40,7%. Це при тому, що чисельність зайнятих офіційно скоротилася за цей період з 16 031,7 тис. осіб до 14 689,6 тис. осіб, або на 8,4%.

Безумовно, у майбутньому при досягненні

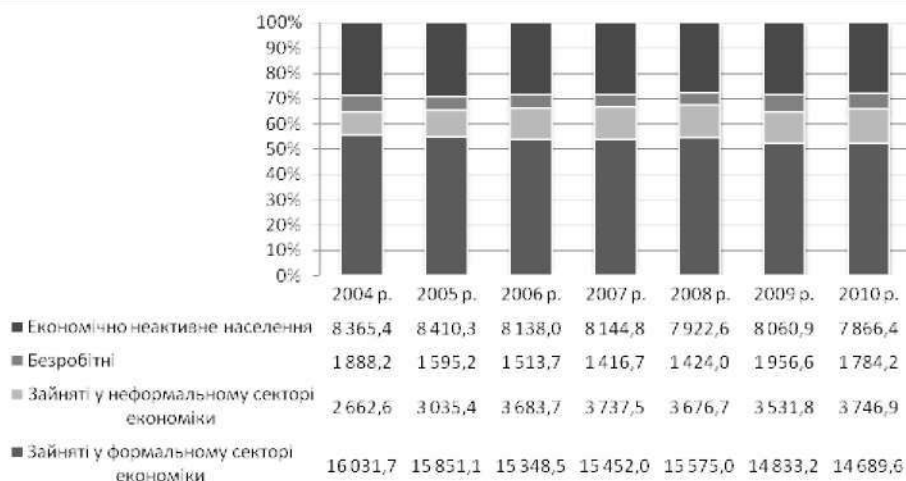

Рис. 3. Структура працездатного населення за характером їхньої економічної активності у 2004–2010 р.

Складено на основі [12, с. 1–2, 7].

Примітка: працездатне населення: жінки віком 15–54 роки, чоловіки віком 15–59 років.

пенсійного віку обов'язок щодо матеріального забезпечення осіб, які свого часу не сплачували внесків на державне пенсійне страхування, покладатиметься на суспільство, у тому числі на солідарну пенсійну систему. Отже, доводиться констатувати той факт, що реалізація пенсійної реформи не спричинила розширення кола осіб, спроможних забезпечити пенсійні виплати на належному рівні, за рахунок сплачених у період зайнятості внесків.

Підводячи підсумки дослідження практики формування пенсійних виплат в нашій державі в період реформування пенсійної системи зазначимо, що в цій сфері існують значні проблеми. Формування законодавчої бази багаторівневої пенсійної системи не призвело до зменшення навантаження на фінансування пенсійних виплат державного пенсійного страхування. Негативний вплив на спроможність державного пенсійного страхування здійснювати необхідні пенсійні виплати чинить критична демографічна ситуація в нашій державі. Співвідношення осіб пенсійного віку і осіб працездатного віку не відповідає оптимальним параметрам, які визначені в наукових дослідженнях. Проте ключова проблема у цій сфері пов'язана із тенденціями на ринку праці, які полягають у низькому рівні економічної активності осіб працездатного віку при високій зайнятості у неформальному секторі економіки. З урахуванням чинного механізму призначення пенсійних виплат призводить до того, що для великої частини населення призначені пенсії є більшими від сплачених цими людьми внесків. Невирішеність з'ясованих у статті проблем призводить до погіршення результативності виконання державним пенсійним страхуванням функцій та ставить під загрозу можливість нормального виконання цих функцій у майбутньому.

Список літератури

1. Про Основні напрями реформування пенсійного забезпечення в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 291/98 від 13 квітня 1998 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=291%2F98>.
2. Итоги пенсионной реформы и долгосрочные перспективы развития пенсионной системы Российской Федерации с учетом влияния мирового финансового кризиса [Електронний ресурс] / Министерство здравоохранения и социального развития Российской Федерации, 2010. – Режим

- доступу : <http://www.minzdravsoc.ru/docs/mzsr/insurance/6>.
3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення у цифрах і фактах. – К., 2006. – 61 с.
 4. 80% українців розраховують тільки на держпенсії – опитування : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2011/06/15/6300937/>
 5. Статистичний щорічник України за 2009 рік [Текст] / За ред. О. Г. Осаулєнка. – К.: Техніка, 2010. – 568 с.
 6. Лібанова, Е. Стратегічні пріоритети соціальної політики України на початку XXI століття [Текст] / Елла Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 1 (9). – С. 9–22.
 7. Свенціцькі, М. Демографічні та фінансові передумови пенсійної реформи в Україні: прогноз – 2050 [Текст] / М. Свенціцькі, Л. Ткаченко, І. Чапко. – К.: Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2010. – 72 с.
 8. Соціальний захист населення України [Текст] : статистичний збірник. – К.: Державний комітет статистики, 2011. – 119 с.
 9. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи [Електронний ресурс] : закон України № 3668-VI від 8 липня 2011 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 10. Український ринок праці: особливості розвитку та ефективність функціонування / [І. Л. Петрова, В. В. Близнюк, Г. Т. Куліков та ін.]; за ред. І. Л. Петрової. – К., 2009. – 368 с.
 11. Лібанова, Е. М. Соціальні проблеми і соціальні важелі конкурентоспроможності української економіки [Текст] / Е. М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 2 (10). – С. 5–19.
 12. Ринок праці у 2010 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

РЕЗЮМЕ

Петрушка Елена

Современное состояние осуществления пенсионных выплат в рамках универсального пенсионного законодательства

Исследована практика формирования пенсионных выплат в рамках универсального пенсионного законодательства в Украине в условиях реформирования пенсионной системе. Проанализировано влияние различных факторов на функционирование государственного страхования в нашем государстве и их учета в процессе реформирования пенсионной системы. Выяснено имеющиеся в этой сфере проблемы.

RESUME

Petrushka Olena

The current state of pension benefits within the universal pension legislation

The practice of pension benefits within the universal pension laws in our country in terms of reforming the pension system is investigated. The influence of various factors on the functioning of public insurance in our country and their incorporation in the process of reforming the pension system are defined.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2011 р.